

Escriure: respostes

“Hi ha més preguntes, sobre la interpretació dels somnis, sobre Freud, que l’entrevistat llegeix perquè troba que ell també, Freud, és un bon escriptor, com un autor de novel·les policíiques que es llegeixen amb interès apassionat. Però les preguntes més interessants són les que parlen sobre l’escriptura. Com aquesta: creu que els escriptors escriuen allò que poden i no allò que haurien d’escriure?”

L’escriptor, a la cuina, es prepara el cafè i es diu, en veu alta: cada dia em dic que avui ha de ser una jornada productiva, i tots els dies passa alguna cosa que m’impedeix d’escriure. Avui, per exemple, han de venir a fer-me aquella entrevista, he de preparar encara les respostes, tinc por que la meua novel·la tampoc avui avançarà massa.

Podria començar amb aquesta pregunta: s’ha avorrit mai en la seua vida? Sí, en la infantesa, després no. Cal dir que en la infantesa és un avorriment especial, poblat de somnis, és una mena de projecció en una altra realitat, mentre que en la vida adulta l’avorriment està fet de repeticions, és continuar fent alguna cosa de la qual ja no esperes cap sorpresa. Jo del que tinc por és de repetir-me en el meu treball literari, per això he de trobar cada vegada algun desafiament, he de proposar-me alguna cosa que vaja més enllà de les meues possibilitats. Vejam una altra pregunta, a partir d’una citació de Nietzsche: “Si existeix l’art, si hi ha un acte estètic, un punt de vista estètic, és indispensable una condició psicològica: la frenesia”. Puc contestar que no, que jo sóc sempre racional en allò que escric, que tot el que faig està sotmès a la raó, la claredat, la lògica. Pensaran que estic cec sobre mi mateix. També puc respondre que escric sovint en estat de trànsit, arravatat, no sé com escric coses tan boges. Pensaran que faig comèdia. Més val que conteste aquesta pregunta: què hi pose de mi mateix, en allò que escric? Hi pose la raó, la voluntat, el gust, la cultura a què pertany; i alhora hi pose també l’inconscient, els impulsos interiors, allò que ni jo mateix puc controlar, les meues neurosis, o siga, justament, la frenesia.

Hi ha més preguntes, sobre la interpretació dels somnis, sobre Freud, que l’entrevistat llegeix perquè troba que ell també, Freud, és un bon escriptor, com un autor de novel·les policíiques que es llegeixen amb interès apassionat. Però les preguntes més interessants són les que parlen sobre l’escriptura. Com aquesta: creu que els escriptors escriuen allò que poden i no allò que haurien d’escriure? Podria respondre: els escriptors escriuen el que poden. L’acte d’escriure té una funció, esdevé eficaç,

només si permet expressar la pròpia interioritat. Un escriptor pot sentir-se obligat a escriure això o allò, però hi ha diferents tipus d’obligació. Hi ha les construccions literàries, com el nombre de versos d’un sonet. Formen part de l’estructura de l’obra, i al seu interior la personalitat de l’escriptor es pot expressar lliurement. Hi ha també aquelles regles que en diríem les constriccions socials, com els deures ètics, religiosos, filosòfics o polítics, que no poden ser imposats directament a l’obra, han de passar a través de la interioritat de l’escriptor...

Preguntaran també: són mentiders els escriptors?, i si no ho són quina mena de veritat contenen? Aquesta és una pregunta molt important. Vejam..., els novel·listes contenen aquella veritat que es pot amagar en el fons de qualsevol mentida. Ja sabeu que per un psicoanalista el fet que digueu una veritat o una mentida no és tan important, perquè també les mentides són interessants, eloqüents, reveladores, tant com qualsevol suposada veritat. Jo sent una certa desconfiança envers l’escriptor que pretén dir tota la veritat sobre si mateix, sobre la vida i sobre el món. M’estime més buscar aquell punt de veritat que es troba en l’escriptor que es presenta com un mentider desvergonyit. Quan escric una novel·la construïda sobre mistificacions literàries [*Se una notte d’inverno un viaggiatore*, diu l’autor que prepara les respostes; *Els treballs perduts*, diria potser qui les transcriu ací], el que intente és trobar per aquesta via una veritat que altrament no hauria pogut trobar.

També li preguntaran per què no escric poesia, i diu que en va escriure una mica de molt jove, i que tot és una qüestió de mecanismes mentals. Li preguntaran si pensa que Europa està submegida per la cultura anglo-americana i contestarà que no, que ell no ho sent així, i li preguntaran encara més coses. El lector d’aquest article ja ha endevinat que és Italo Calvino qui prepara les respostes, i que jo simplement les he traduïdes, una mica a la meua manera. Això va ser el 1983, i ara m’ha arribat el text de l’entrevista, publicat fa pocs mesos per la revista *MicroMega*. Ja sé que això té ben poc interès per al públic, però si algun dia em fan preguntes com aquestes, jo prepararé també, probablement, respostes molt semblants.